

Gələcəyimiz günəşli olacaq

Azərbaycanda baharın və payızın ömrü qış fəslilə müqayisədə daha çoxdur. Bu üzdən qışdan az sonra istilərlə mübarizəyə başlayırıq. Hətta günəş öz odlu nəfəsi ilə yeri-göyü yandırarkən düşünürük ki, kaş bu istilər tez qurtaraydı. Amma fikirləşmirik ki, bu günəş istisinin həyatımızı, ekologiyamızı dəyişəcək qədər qüdrəti var.

İndi bu, artıq reallığa çevrilib. Bu gün dünyanın çox ölkəsində günəş enerjisindən geniş istifadə olunur. Mütəxəssislərin hesablamalarına görə, hər dəqiqə yerə saçılan günəş zərfləri bəşəriyyətin illik enerji tələbatını ödəmək üçün yetərlidir. Hələ ötən əsrin 70-ci illərində SSRİ-də çox geniş olmasa da, günəş-elektrik stansiyalarından səhralıq yerlərdəki yaşayış məskənlərində istifadə olunurdu. Buna baxmayaraq, son illərə qədər bu enerjinin iqtisadi faydası o qədər də diqqət çəkmirdi, əsasən ekoloqlar üçün maraqlı və faydalı görünürdü. Bu gün artıq dünyada günəş əsas enerji mənbələrindən hesab olunur və ondan istifadə etməyə meyil sürətlə artır.

Yerləşdiyi coğrafi əraziyə görə Azərbaycan günəşli ölkədir, istilik və elektrik enerjisinin alınması üçün hər cür imkanı var. Demək olar ki, binaların hər birinin damında günəş panelləri yerləşdirmək mümkündür. Mütəxəssislərin fikrincə, məsələn, ölkə üzrə 1 milyon sosial və ya ictimai əhəmiyyətli binanın damında belə panellər quraşdırmaqla hər birindən 10 kilovat, ümumilikdə təxminən 1000 meqavat elektrik enerjisi əldə etmək olar. Bu da bir ildə təxminən 1 milyard kubmetr təbii qaza qənaət olunması deməkdir. Azərbaycanın təbii iqlim şəraiti günəş enerjisindən istifadə etməklə elektrik və istilik enerjisinin istehsalını artırmağa da geniş imkanlar açır. Belə ki, ölkə ərazisində günəş şüalanmasının davamiyyəti 2400-3200 saatdır. Alternativ və bərpaolunan enerji mənbələri hesabına quraşdırılacaq yeni nəsəlsiyə güclərində günəş enerjisinin xüsusi çəkisi isə 73 faiz (günəş-istilik 58, günəş-elektrik 15 faiz) təşkil edir. Beləliklə, Azərbaycanda günəş enerjisinin iqtisadi potensialı 20,000 meqavat həcmində qiymətləndirilir.

Məlum olduğu kimi, Prezident İlham Əliyevin imzaladığı 2021-ci il 3 mart tarixli "Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş

ərazilərində "yaşıl enerji zonası"nın yaradılması ilə bağlı tədbirlər haqqında" sərəncama əsasən, Qarabağ və Şərqi-Zəngəzürda günəş, külək, termal, geotermal və digər bərpaolunan enerji potensialından istifadə etmək nəzərdə tutulub. "Yaşıl enerji zonası"nın yaradılması çərçivəsində işğaldan azad edilmiş ərazilərdə bərpaolunan enerji mənbələrindən elektrik enerjisi istehsalı, enerji səmərəliliyi tədbirləri, elektrik nəqliyyat vasitələrindən istifadə, tikililərin damlarında bərpaolunan enerji qurğularının (xüsusən günəş panellərinin) qurulması, həmçinin küçələrin və yolların işıqlandırılmasında günəş enerjisi əsaslı LED lampalardan, eləcə də istilik, soyutma və isti su təchizatında bərpaolunan enerji texnologiyalarından istifadə, "ağıllı enerji" idarəetmə texnologiyalarının tətbiqi, tullantıların enerji məqsədli idarə edilməsi kimi tədbirlər nəzərdə tutulub.

Ümumiyyətlə, Azərbaycanın bərpaolunan enerji sahəsində böyük planları var. Prezident İlham Əliyevin həyata keçirdiyi məqsədyönlü siyasət nəticəsində biz "yaşıl enerji" ixracını da planlaşdırırıq. Həmin planı həyata keçirmək üçün Azərbaycanda daxili istehlakdan çox "yaşıl elektrik enerjisi" istehsal olunacaq. Bu, daha çox günəş enerjisi hesabına reallaşacaq. Ötən il Qaradağ Günəş-Elektrik Stansiyasının istifadəyə verilməsi də məhz bu məqsəddə xidmət edir. Stansiya MDB məkanında ən böyük qurğudur.

Birləşmiş Ərəb Əmirliklərinin "Masdar" şirkətinin inşa etdiyi stansiya 230 MVt gücündədir. 262 milyon dollar xarici sərmayə hesabına tikilən stansiyada hər il 500 milyon kilovat-saat elektrik enerjisi istehsal edilməklə 110 milyon kubmetr həcmində təbii qaza qənaət olunması nəzərdə tutulur.

Bütün görülən işlərin, reallaşdırılan layihələrin həyata keçirilməsində təbii ki, Prezident İlham Əliyevin qətiyyəti, iradəsi və iqtisadi siyasəti mühüm yer tutur. Azərbaycanın, o cümlədən işğaldan azad olunmuş ərazilərin "yaşıl zona" elan edilməsi məhz İlham Əliyev siyasətinin reallığıdır. Dünyanın alov içində olduğu, iqlim böhranlarının baş verdiyi bir zamanda COP29-un Azərbaycanda keçirilməsinin qərara alınması da Prezident İlham Əliyevin nüfuzu, dünyada söz sahibi olması ilə birbaşa bağlıdır.

Züleyxa ƏLİYEVƏ,
"Azərbaycan"

